

انسانی حقوق دا عالمی منشور

پہلی نگاہ

دنیا دے سارے انسان ہو چئے تے نہ کمن والے حقوق تے ازادیاں گھن تے پیدا تھیرن۔ اقوام متحدہ نے ہر کس دے حقوق دی حفاظت تے ودھارے دا جھنڈا اچار کھن دا ارادہ کیتا ہوے۔ جیہڑا اقوام متحدہ دے منشور دا حصہ ہے۔ ایندے وچ انسانی عزت تے وقار بیا دی انسانی حقوق، عزت نفس اتے لوکاں دے یقین دا اقرار کیتا گئے۔

اقوام متحدہ دی جنرل اسمبلی نے ڈیسمبر 1948 کول انسانی حقوق دا عالمی منشور منظور کرتے ایندے اعلان کیتا۔ اگلے صفیاں تے ایندے منشور دی پوری عبارت پیش کیتی ویندی اے۔

منشور اچ اقوام متحدہ نے صاف تے سادہ لفظاں اچ حقوق ڈساڈتے۔ جنہاں وچ ہر کوئی برادر شریک ہے۔

ایں تہنچی کارنامے دے بعد اسمبلی نے سارے شریک ملکاں تے زور ڈتا جو ایں اعلان کول عام کریں تے ایندے ودھارے وچ حصہ گھن۔ مثلاً اے جو ایکوں پوسٹری شکل وچ چھپو اے جا جاتے لایا ونجے۔ خاص طور تے سکولوں تے ڈوجھے تعلیمی اداریاں وچ ایکوں پڑھ کے سزایا ونجے۔ ایندی تفصیلات کھول تے ڈسائی وئجن تے ایں سلسلے وچ سیاسی بنیاداں تے کسے ملک نال کوئی فرق ناں کیتا ونجے۔

اے حقوق تہاڈی ملکیت ہن تے انہاں دے بارے وچ پوری معلومات حاصل کرو۔ آپنے تے ڈوجھیاں کیتے انہاں حقوق دے چنوتے ودھارے وچ اساڈا ہتھ وناؤ۔

تمہیدتے عبارت

کیوں جو ہر انسان دی ذاتی عزت تے انساناں دے کو چنے تے نہ مکٹن والے حقوق کون منزاں دنیوچ ازادی انصاف تے اسن دی بنیاد ہے۔

کیوں جو انسانی حقوق کنوں لاپرواہی تے انہاں دی خلاف ورزی ایسویں وحشیانہ کماں دی صورت وچ ظاہر تھئی ہے جینے انسانی ضمیر کول ہلا کے رکھ ڈتے۔ ہیں کیتے ہر انسان دی سب کنوں وڈی خواہش رہی ہے جو دنیا ایسویں جنی بزدونچے جیمدے وچ ہر انسان کول اپنی کمال آکھٹن تے آپٹے عقیدے تے قائم رہون دی ازادی ہووے۔ کوئی ڈر خوف نہ ہووے اتے لوئندیاں ضرورتاں دی پوری تھیعدیاں رہون۔

کیوں جو ظلم تے زیادتی دے خلاف انسان کول بغاوت تے مجبور تھیون کنوں چاؤن کیتے ضروری ہے جو قوتوں دی بالادستی دے ذریعے انسانی حقوق دا چھو کیتا ونچے۔

کیوں جو اے ضروری ہے جو قوماں تے مکلاں دے درمیان دوستانہ تعلقات کول ودھایا ونچے۔ کیوں جو رکن مکلاں نے اقوام متحدہ دے چار ٹروچ بنیادی انسانی حقوق انسانی عزت تے وقار عزت نفس اتے مرداں تے عورتاں دے کو چنے حقوق اتے آپٹے یقین دا اقرار کیتے اتے زیادہ ازادی دے محل وچ وسیب دی ترقی تے چنگے معیار زندگی دے ودھارے دا ارادہ ظاہر کیتے۔

کیوں جو رکن مکلاں نے اے وی وعدہ کیتے جو اقوام متحدہ دے تعاون نال پوری دنیوچ انسانی حقوق منویں تے بنیادی ازادیاں ڈولیں۔

کیوں جو انہاں وعدیاں کول پورا کرن کیتے ضروری ہے جو اسان حقوق تے ازادیاں کو سمجھوں۔

ہیں کیتے :-

جزل اسمبلی اعلان کریدی ہے جو

انسانی حقوق والے عالمی منشور ساریاں تو ماں تے مکاں کیے این مقصد دے حصول دا کہو چیاں معیار ہوسی تاں جو ہر بندہ تے وسیب دا ہر طبقہ ایکوں آپنے سائے رکھیدے ہوئے تعلیم تے تدریس دے ذریعے حقوق تے ازادیاں دا احترام پیدا کرے اتے قومی تے بین الاقوامی کارگزاری دے ذریعے رکن مکاں تے انماں دے ماتحت علاقیاں وچ انماں کوں منولوں دیاں کو عھاں کرے۔

دفعہ ۱

سارے انسان ازاد اتے حقوق تے عزت دے اعتبار نال کہو چئے پیدا تھیدن۔ قدرت دلوں انماں کوں عقل تے سمجھ عطا تھیدی اے۔ ہن کیے بک ڈو جھے نال بھر پی واسلوک کرنا چاہی والے۔

دفعہ ۲

- ۱۔ ہر شخص نسل، رنگ، جنس، زبان، مذہب، سیاسی، قومی تے سماجی گانڈھے، جائداد، جنم پل اتے ڈو جھی حیثیت کون قطع نظر انماں سارے حقوق تے ازادیاں دا حقدار ہے جھماں دلو کر اعلان وچ کیتا گئے۔
- ۲۔ ایندے علاوہ اس سلسلے وچ کہیں انسان نال اوندے ملک دی سیاسی، علاقائی یا بین الاقوامی حیثیت دی جیاوتے کوئی فرق نہ کیتا ویسی۔ چاہے اوندے ملک یا علاقہ ازاد یا تو لیتی ہووے، غیر خود مختار یا خود مختاری دی ڈو جھی حدود دا پابند ہووے۔

دفعہ ۳

ہر شخص کوں آپنی جان، ازادی تے ذاتی چھو دا حق حاصل ہے۔

دفعہ ۴

کوئی شخص باخیا یا باخھی بندا کے نہ رکھیا ویسی۔ ہر قسم دی غلامی یا پانھیاں دے کاروبار تے پابندی ہوسی۔

دفعہ ۵

کہیں شخص تے ظلم یا اوکوں مار یا کٹیمانہ ویسی۔ ناں اوندی بے عزتی کیتی ویسی تے ناں ہی لوکوں سزا بڑتی ویسی۔

دفعہ ۶

ہر شخص کوں حق حاصل ہے جو ہر جاتے قون اوندی شخصیت کوں منے۔

دفعہ ۷

قنون دی نظروچ سب بر لہر ہن تے کہیں فرق دے بغیر قنون دے کو چئیں چنودے حق دار ہن۔ این اعلان دے خلاف کوئی فرق کیتے و نجن یا فرق واسطے ابھارے و نجن دی صورت اچ سارے کو چئے چنودا حق رکھیدن۔

دفعہ ۸

ہر شخص کوں انہاں کماں دے خلاف قنونی چارہ جوئی دا پورا حق حاصل ہے جنہاں نال آئین یا قنون دی طرفوں ملے ہوئے اوندے حقوق ختم تھیدے ہون۔

دفعہ ۹

کہیں شخص کوں غیر قنونی طریقے نال نہ گرفتار کیتا ویسی نہ حراست وچ رکھیا ویسی تے نہ ہی ملک توں باہر کڈھیا ویسی۔

دفعہ ۱۰

ہر شخص کوں کو چیاں حق حاصل ہے جو اوندے حقوق تے فرائض دا تعین یا اوندے خلاف کہیں فوجداری مقدمے دی سماعت ازاد تے غیر جانبدار عدالت دے کھلے اجلاس وچ انصاف نال کیتی ونجے۔

دفعہ ۱۱

- ۱۔ ہر شخص جیدے اتے کوئی مقدمہ قائم تھیوے اوں توڑیں بے گناہ سمجھے و نجن دا اہتدار ہے جیس توڑیں اوندے خلاف کھلی عدالت وچ قنون دے مطابق جرم ثابت نہ تھیس اتے لو کوں اپنی صفائی پیش کرن دا پورا موقع نہ ڈتا ویسی۔
- ۲۔ کہیں شخص کوں ایسوجے کم یا غلطی دی بیاد تے، جیہڑا کرن ویلے ملکی یا بین الاقوامی قنون وچ جرم شمار نہ تھید اہا، کہیں جرم وچ پکڑیا نہ ویسی۔

دفعہ ۱۲

کہیں شخص دی نجی یا گھریلو زندگی اتے خط و کتابت یا میل جول وچ ناجائز طریقے نال دخل اندازی نہ کیتی ویسی تے نہ ای کہیں دی عزت یا نیک نامی تے حملہ کیتا ویسی۔ ہر شخص کوں حق حاصل ہے جو قنون ایسوجی مداخلت یا حملے کھوں لو کوں محفوظ رکھے۔

دفعہ ۱۳

- ۱۔ ہر شخص کوں ازادی نال اپنے ملک وچ ہر جاتے اون و نجن اتے رہون دا حق حاصل ہے۔
- ۲۔ ہر شخص کوں اپنے ملک سمیت ہر ملک کوں چھوڑن اتے اپنے ملک واپس و نجن دا حق حاصل ہے۔

دفعہ ۱۴

- ۱۔ ہر کہیں کوں ظلم تے زیادتی کنوں چٹن کیتے تے ڈوبھے ملکاں وچ پناہ حاصل کرن آتے اوندے کنوں فائدے چاؤن دا حق حاصل ہے۔
- ۲۔ اے حق انماں عدالتی کارروائیاں کنوں چٹن کیتے استعمال نہیں کیتا وچ مسجید اجمہوریاں غیر سیاسی جرائم یا ایسے جے کماں دی وچ نال کیتیاں ویندن جمیزے اقوام متحدہ دے مقاصد تے اصولاں دے خلاف ہن۔

دفعہ ۱۵

- ۱۔ ہر شخص کوں قومیت دا حق حاصل ہے۔
- ۲۔ کوئی شخص ناجائز طور تے قومیت کنوں محروم نہ رکھیا ویسی اتے نہ ای کہیں کوں قومیت تبدیل کرن دا حق ڈیون کنوں انکار کیتا ویسی۔

دفعہ ۱۶

- ۱۔ بالغ مرداں تے عورتاں کوں نسل، قومیت یا مذہب دی کہیں پابندی دے بغیر برعین ٹتے گھر و ساون دا پورا حق حاصل ہے۔
- ۲۔ ڈوہاں کوں نکاح، پرینوے دی زندگی اتے طلاق دے معاملے وچ کھو جے حقوق حاصل ہن۔
- ۳۔ شادی کب ڈوبھے دی مکمل رضامندی نال تھیو نزی چاہی دی اے۔
- ۴۔ کنبہ، وسیب دی فطری تے بنیادی اکائی ہے اتے وسیب تے ریاست لو کوں تحفظ ڈیون دے ذمہ دار ہن۔

دفعہ ۱۷

- ۱۔ ہر انسان کوں کھلیا ڈوہیاں نال مل کے جائیداد رکھن دا حق حاصل ہے۔
- ۲۔ کہیں شخص کوں زبردستی اوندی جائیداد کنوں محروم نہ رکھیا ویسی۔

دفعہ ۱۸

ہر انسان کوں سوچ، ضمیر اتے مذہب دی ازادی دا پورا حق حاصل ہے۔ ایندے مطابق ہندہ ازادی نال آپنے مذہب یا عقیدے کوں تبدیل کر سگدے اتے کھلیا ڈوہیاں نال مل کے سرعام یا کھلی جاتے، آپنے مذہب یا عقیدے دی تبلیغ، عبادت اتے مذہبی رسماں ازادی نال ادا کر سگدے۔

دفعہ ۱۹

ہر شخص کو ازادی نال اپنی رائے قائم کرنے کے لئے رائے ڈیونڈ دا حق حاصل ہے۔ ایندے مطابق انسان ازادی نال رائے قائم کر سگدے تے کہیں ذریعے نال کہیں ملک توں علم تے نظریات حاصل کر سگدے تے ہر جاتیں آپنے نظریات تے خیالات پچا سگدے۔

دفعہ ۲۰

- ۱۔ ہر شخص کوں پر امن طریقے نال میل ملاپ اتے کھ کرن تے ٹولے ملوں دا حق حاصل ہے۔
- ۲۔ کہیں شخص کوں کہیں ٹولے وچ شامل تھیون کیتے مجبور نہیں کیتا ونج سگدا۔

دفعہ ۲۱

- ۱۔ ہر شخص کوں اپنے ملک دی حکومت وچ براہ راست یا ازادی نال پنے ہوئے نمائندیاں دے ذریعے حصہ گھن دا حق حاصل ہے۔
- ۲۔ ہر شخص کوں اپنے ملک وچ سرکاری ملازمت حاصل کرن دا ہوجیاں حق حاصل ہے۔
- ۳۔ لوکاں دی صلاح، حکومت دے اختیارات دی بنیاد ہو سی۔ ایس صلاح دا اظہار، معیاد پوری تھیون تے اصلی انتخابات دے ذریعے کیتا ونجی۔ انتخابات وچ ہر کہیں کوں ووٹ پاؤن دا ہوجیاں موقع ڈتا ونجی اتے ووٹنگ ازادی نال تے خفیہ انداز وچ تھیسے۔

دفعہ ۲۲

وسیب دار کن ہوون دی وجہ نال ہر شخص کوں سماجی تحفظ دا حق حاصل ہے۔ اوکوں اے وی حق حاصل ہے جو لو ملکی نظام تے وسائل دے مطابق اتے قومی کوشش تے بین الاقوامی تعاون نال ایہو چنے اقتصادی، معاشرتی تے ثقافتی حقوق حاصل کرے جیہڑے اوندی عزت تے وقار تے شخصیت دی تعمیر تے ترقی کیتے ضروری ہن۔

دفعہ ۲۳

- ۱۔ ہر شخص کوں کم کار تے ازادی نال روزی رزگار کرن، کم دا منصفانہ تے سازگار ماحول اتے بے روزگاری دے خلاف چنودا حق حاصل ہے۔
- ۲۔ ہر شخص کوں کہیں فرق دے بغیر ہوجے کم دے کیتے ہوجے معاوضے دا حق حاصل ہے۔
- ۳۔ کم کرن والا ہر شخص منصفانہ تے مناسب معاوضے دا حق رکھیندے۔ جیہڑا لو نندے تے لو نندے پال چیاں کیتے عزت دی حیاتی دامن ہووے اتے لو نندے وچ ضرورت دے مطابق سماجی تحفظ دے بے ذریاں دلوادھا کیتا ونجے۔
- ۴۔ ہر شخص کوں فائدیاں دے چنوکیتے تجارتی ٹولے بنوون تے انہاں وچ شامل تھیون دا حق حاصل ہے۔

دفعہ ۲۴

ہر شخص کو آرام تے دل وندلاون داحق حاصل ہے۔ ایندے وچ کم دے مناسب لوقات اتے تنخواہ دے نال چھٹیاں دی سولتاں شامل ہن۔

دفعہ ۲۵

- ۱۔ ہر شخص کوں آپنی تے اپنے پال چیاں دی صحت تے بھلائی کیتے چنگی زندگی داحق حاصل ہے۔ او کوں خوراک، لباس، رہائش، علاج معالجے اتے وسیب دیاں ڈوجہیاں سولتاں ملنیاں چاہی دیاں ہن اتے بے روزگاری، بیماری، معذوری، رنڈیا، پڈھیا، یاوس کوں باہر ایسوںے حالات دے خلاف جنہاں وچ روزگار چھٹ ونچے پھنودا حق حاصل ہے۔
- ۲۔ پال تے اوندی ماڈوہیں خاص ڈیکھ بھال تے امداد دے حق دار ہن۔ سارے پالاں کوں بھانویں او شادی کوں پہلے چھے ہون یا شادی دے بعد، وسیب دے کوئے پھنودا حق حاصل ہے۔

دفعہ ۲۶

- ۱۔ ہر شخص کوں تعلیم داحق حاصل ہے۔ تعلیم شروع تے منڈھ لادے درجیاں کوں مفت ہوونی چاہی دی اے۔ فنی تے پیشہ ورانہ تعلیم دی سہولت سب کیتے ہووے اتے اعلیٰ تعلیم دی سہولت وی لیاقت دی بنیاد تے سب کیتے ہو جئی ہوونی چاہی دی اے۔
- ۲۔ تعلیم دا مقصد انسانی شخصیت دی مکمل تعبیر تے انسانی حقوق تے بنیادی ازادیاں دا احترام ہو سی۔ ایہہ ساریاں قوماں اتے نسلی یا مذہبی گروپاں دے وچ، مفاہمت دوستی تے رواداری کوں ودھسی اتے امن قائم رکھن کیتے اقوام متحدہ دی سرگرمیاں دا اکوان کر لسی۔
- ۳۔ والدین کوں ایس نکال داحق حاصل ہے جو او اپنے پالاں کوں آپنی مرضی دے مطابق تعلیم ڈیو اسنجن۔

دفعہ ۲۷

- ۱۔ ہر شخص کوں وسیب دی ثقافتی زندگی وچ ازادی نال شامل تھیون، لونڈے کوں مزہ گھن اتے سائنس دی ترقی تے لونڈیاں سولتاں کوں فائدے چاؤن داحق حاصل ہے۔
- ۲۔ ہر شخص کوں حق حاصل ہے جو لونڈے انہاں اخلاقی تے مادی فائدیاں دا چھو کیتا ونچے جھیزے لونڈی سائنسی ایجاد یا ادبی یا فنکارانہ تخلیق دی وجہ نال او کوں ملدن۔

دفعہ ۲۸

ہر شخص ایسوجیس سماجی تے بین الاقوامی نظام وچ شامل تھیوں واحقدار ہے چیدے وچ ایس اعلان دے مطابق حقوق تے ازادیاں ڈتیاں ویندیاں ہوون۔

دفعہ ۲۹

- ۱۔ ہر شخص تے وسیب دیاں ذمہ داریاں وی ہوندن چیدے وچ لوندی شخصیت کوں ازادی تال کمل ترقی سدی ہے۔
- ۲۔ آپنی ازادیاں تے حقوق کوں فائدہ چاون وچ ہر شخص انماں پابندیاں داخل رکھسی جمیدیاں پیاں دے حقوق تے ازادیاں دے چوکیتے اتے جموری وسیب وچ اخلاق تے لوکاں دے امن تے بھلائی دے تقاضے پورے کرن کیتے تون دی طرفوں لائے ویندن۔
- ۳۔ ایسہ حقوق تے ازادیاں کہیں صورت وچ اقوام متحدہ دے مقصد اں تے اصولاں دے خلاف نہیں ڈتیاں وچ سمجھیاں۔

دفعہ ۳۰

ایس اعلان دی کہیں جگھ دا ایسہ مطلب نہیں گدا وچ سمجھ اجوا بندے ذریعے کہیں ملک گروپ یا شخص کوں ڈوہمیاں دے حقوق تے ازادیاں وی خلاف ورزی کرن کیتے کوئی کارگزاری واجب حاصل تھی گئے۔